

2008

Nowe

Pomocy

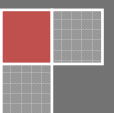
Wyzwania

Nowe

Społecznej

Możliwości

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żołąnia na lata 2008-2015

Wstęp	3
Rozdział I. Charakterystyka gminy Żołyńia	5
1. Położenie geograficzne.....	5
2. Charakterystyka demograficzna Gminy Żołyńia.....	5
3. Zaplecze gospodarczo – instytucjonalne w Gminie Żołyńia.....	8
Rozdział II. Diagnoza dominujących problemów społecznych występujących w Gminie Żołyńia	11
1. Zarys koncepcji badawczej	11
2. Zaplecze kadrowe GOPS w Żołyńi	11
3. Analiza sprawozdawcza udzielonych świadczeń socjalnych	13
4. Mapa problemów społecznych w Gminie Żołyńia.....	23
5. Analiza dominujących problemów społecznych występujących w Gminie Żołyńia	24
5.1 Bezrobocie	24
5.2 Ubóstwo	26
5.3 Alkoholizm	27
5.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	29
5.5 Niepełnosprawność i długotrwała choroba	30
Rozdział III. Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej z wykorzystaniem analizy SWOT na lata 2008 – 2015	32
1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w świetle analizy SWOT	32
2. Strategia pomocy rodzinom dotkniętym bezrobociem i ubóstwem	33
3. Strategia pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholizmu	34
4. Strategia pomocy rodzinom w sprawach bezradności opiekuńczo – wychowawczej	35
5. Strategia pomocy rodzinom dotkniętym niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą	35
Zakończenie	36
Spis tabel	37
Spis wykresów	38

WSTĘP

Potrzeba stworzenia strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej wynika z kilku przyczyn.

Przede wszystkim są to przyczyny prawne. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (Dz.U. z 2008 r., Nr 115 poz. 728 z późn. zm.) do zadań gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Grupy szczególnego ryzyka można określić jako osoby i rodziny, które z różnych przyczyn są wykluczone z życia społecznego, zawodowego i spychane są na jego margines. Tym samym skazywane są na niepełny udział w życiu społecznym i zmuszane są do sięgania po różne systemy wsparcia gwarantowane przez państwo i jego instytucje niższego szczebla.

Stworzenie i opracowanie strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej jest niezbędne do absorpcji środków z Unii Europejskiej, tj. do korzystania ze środków na realizację projektów systemowych. W dokumencie programowym „Zasady przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznych, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013” z dnia 25 lutego 2008 roku” określono wymogi wobec beneficjentów projektów systemowych. Wśród wymogów merytorycznych wymieniono konieczność posiadania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Beneficjenci – gminy, miasta, powiaty - nie posiadający strategii w dniu wejścia w życie wyżej wymienionych zasad, są zobligowani do jej przyjęcia najpóźniej do 31 grudnia 2008 roku. Nie przyjęcie strategii w wyznaczonym terminie skutkowało będzie rozwiązaniem umowy o dofinansowanie i nie przyznaniem środków na następny rok.

Strategia jest we współczesnym świecie bardzo dobrym narzędziem planistyczno-prognostycznym, umożliwiającym racjonalną dystrybucję ograniczonych zasobów finansowych. Na poziomie centralnym tworzy się Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, w których to za ważny punkt przyjmuje się przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Na poziomie regionalnym strategię rozwoju województwa, gdzie za istotne przyjmuje się integrację działań w zakresie pomocy społecznej oraz wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W ramach powiatów tworzy się strategię powiatowe. Na końcu są strategię gminne, które powinny wpisywać się w strategię wyższego szczebla. Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołynia wpisuje się w Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013, Strategię Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.

Potrzeba stworzenia strategii wynika także z koniecznej reorganizacji pomocy społecznej, tj. do stałego dostosowywania jej do rzeczywistych potrzeb klientów i odchodzenia od jedynie finansowanego wsparcia na rzecz działań aktywizacyjno-motywacyjnych, dawania umiejętności, – kwalifikacji, wiedzy, pracy okresowej- niezbędnych do samodzielnego zaspakajania potrzeb. Pomoc społeczna ma aktywnie a nie być tylko biernym dystrybutorem zasobów finansowych. Aby to się stało możliwe musi mieć sprecyzowane działania do podjęcia, które właśnie ma określać strategia w mniej lub bardziej ogólny sposób. To dzięki niej w sposób zbiorczy zdiagnozowane zostaną podstawowe

problemy społeczne Gminy Żołyńia oraz nakreślone cele strategiczne i niezbędne działania do podjęcia. Określone zostaną również obszary, na które należy położyć szczególny nacisk oraz zdefiniowane zostaną grupy docelowe planowego wsparcia. Będzie ona uwzględniała kierunki rozwoju pomocy społecznej i kierowała się, ze zwróceniem szczególnej uwagi w stronę aktywizacji jej klientów.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych ma doprowadzić do zdiagnozowania występujących problemów społecznych oraz określić kierunki działań na przyszłość - musi więc ona poruszać określone zagadnienia, tj.:

- określić podstawowe charakterystyki gminy, aby poznać kontekst działania,
- ocenić bieżącą sytuację z uwzględnieniem podstawowych i dominujących problemów społecznych, umożliwić prognozowanie na przyszłość oraz dać realne podstawy do planowania działań z zakresu pomocy społecznej - ma być punktem wyjścia do opracowania misji strategii i celów strategicznych,
- uszczegółowić cele strategiczne i przełożyć na konkretne działania do podjęcia.

Całość tak uporządkowanej strategii ma doprowadzić do jasnych i przejrzystych konkluzji oraz być punktem wyjścia do podejmowania decyzji.

ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻOŁYNIA.

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.

Gmina Żółnia, położona jest w środkowej części województwa podkarpackiego, powiat łańcucki. Centrum gminy leży w połowie drogi wojewódzkiej Łańcut – Leżajsk, w odległości 13 km od Łańcuta i 16 km od Leżajska. Do Rzeszowa, miasta wojewódzkiego jest 35 km.

Ma charakter rolniczy, w jej skład wchodzi cztery sołectwa: Żółnia, Brzoza Stadnicka, Kopanie i Smolarzyny. Zajmuje obszar 5680 ha, liczy 6773 mieszkańców, liczba gospodarstw domowych wynosi 1600.

Z punktu widzenia fizyczno-geograficznego leży w obrębie Kotliny Sandomierskiej, na Płaskowyżu Kolbuszowskim (północna i środkowa część gminy; wieś Brzoza Stadnicka i Żółnia) i częściowo w Rynnie Podkarpackiej (południowa część gminy; wieś Smolarzyny). Od południa sąsiaduje z gminą Białobrzegi, od wschodu z gminą Grodzisko Dolne, od północnego wschodu z gminą Leżajsk, od północnego zachodu i zachodu z gminą Rakszawa, sąsiaduje także krótkim odcinkiem swej południowo zachodniej granicy z gminą Czarna.

Przez gminę przepływa rzeka Wisłok i trzy mniejsze rzeki: Żołyńianka, Tarlaka i Jagielnia. Gmina jest w całości zgazyfikowana, ztelefonizowana i zwodociągowana. Kanalizację sanitarną wybudowano w Brzozie Stadnickiej i Żołyńni.

Zadania własne i zlecone przez administrację rządową w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Żółnia realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyńni.

2. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA GMINY ŻOŁYNIA

Charakterystyka demograficzna Gminy Żółnia będzie dotyczyła lat 2004-2007 i zostanie rozpoczęta od przedstawienia jej liczby mieszkańców (dane pochodzą z bazy danych regionalnych GUS – www.stat.gov.pl/bdr) w postaci tabeli.

Tabela-1

Liczba mieszkańców gminy Żółnia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>
2004	6694
2005	6681
2006	6653
2007	6673

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr.-opracowanie własne.

Liczba mieszkańców nie ulega dużym modyfikacjom na przestrzeni prezentowanych lat, jest w miarę stała co może świadczyć o trwałej strukturze demograficznej i społecznej z niską skłonnością migracyjną.

Tabela -2

Liczba mieszkańców gminy Żołyńia w latach 2004-2007 ze względu na płeć.

<i>Lata</i>	<i>Kobiety</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Ogółem</i>
2004	3400	3294	6694
2005	3357	3324	6681
2006	3352	3301	6653
2007	3369	3304	6673

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne.

W Gminie Żołyńia jest nieznaczna przewaga kobiet w stosunku do mężczyzn, nie jest to jednak duża różnica liczbowa, jest ona mało zróżnicowana ze względu na płeć, co można przełożyć na planowanie działań na przyszłość - powinny one uwzględniać w równym stopniu zarówno mężczyzn jak i kobiety. Struktura to może ulec zmianie ze względu na rozkład osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na płeć, gdyż zazwyczaj to kobiety częściej niż mężczyźni korzystają z pomocy społecznej.

Tabela -3

Liczba zawieranych małżeństw w Gminie Żołyńia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Liczba zawieranych małżeństw</i>
2004	39
2005	34
2006	52
2007	46

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr.-opracowanie własne.

Liczba zawieranych małżeństw ustawicznie rosła na przełomie 4 lat. Największy wzrost odnotowano w 2006 roku, w 2007 było ich mniej, ale tendencja wzrostowa została nadal zachowana. Następuje systematyczny wzrost liczby nowo powstających rodzin, co powinno skłonić do położenie większego nacisku na wspieranie nowych rodzin.

Tabela - 4

Migracje wewnętrzne w Gminie Żółynia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Zameldowania</i>	<i>Wymeldowania</i>	<i>Saldo</i>
2004	42	60	-18
2005	48	72	-24
2006	34	74	-40
2007	82	97	-15

Migracje wewnętrzna w Gminie Żółynia są dynamiczne, choć ich saldo jest ujemne, co oznacza, że więcej osób wymeldowuje się z Gminy niż w niej melduje. Może to w przyszłości niekorzystnie wpływać na potencjał rozwojowy i odbić się na innowacyjności i rozwoju gminy. Także może się to przełożyć na pustkę pokoleniową - osoby starsze stracą naturalnych opiekunów w postaci dzieci i będą skazane na instytucjonalne wsparcie ze strony gminy.

Tabela - 5

Mieszkańcy Gminy Żółynia ze względu na wiek w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Przedziały wiekowe</i>						<i>Ogółem</i>
	0-14	15-24	25-34	35-44	45-64	65-70 i więcej	
2004	1303	115	1038	816	1474	908	6694
2005	1251	1154	1079	810	1481	906	6681
2006	1205	1119	1112	795	1513	909	6653
2007	1167	1109	1144	801	1541	911	6673

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne

Liczba osób z przedziału 0-14 lat systematycznie maleje. W 2007 roku w stosunku do 2004 roku zmniejszyła się o 136 osoby. Rośnie natomiast liczba osób z przedziału 25-34 lat w stosunku do 2004 roku ich liczba zwiększyła się w 2007 o 106 osób. Wzrosła również liczba osób z przedziału 45-64 lata oraz z przedziału 65-70 i więcej. Tym samym można przyjąć szacunkową prognozę dotyczącą, że mieszkańcy gminy starzeją się. Uwzględniając ujemne saldo migracji wewnętrznych należy stwierdzić, że trzeba będzie położyć większy nacisk na wsparcie osób w podeszłym wieku.

Tabela - 6

Udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców Gminy Żołyńia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Wiek Przedprodukcyjny %</i>	<i>Wiek Produkcyjny %</i>	<i>Wiek Poprodukcyjny %</i>
2004	24,4	60,1	15,5
2005	23,3	61,2	15,5
2006	22,7	61,4	15,9
2007	22,2	61,8	16,0

Zródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne

Systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta w wieku produkcyjnym i wieku poprodukcyjnym. Dane te wskazują na tendencję , że następuje powolnego procesu starzenia się mieszkańców gminy. Systematycznie rośnie również wskaźnik obciążenia demograficznego - coraz więcej osób w wieku poprodukcyjnym przypada na osoby w wieku produkcyjnym.

Liczba ludności Gminy Żołyńia jest w miarę stała z niewielkimi wahaniami jej liczby. Co do płci, występuje niewielka przewaga kobiet. Migracje wewnętrzne są ujemne. Więcej osób się wymeldowuje niż zameldowuje. Ze względu na wiek występuje tendencja do starzenia się gminy, co jest zbieżne z trendem społeczeństw postindustrialnych. Proces ten jest powolny i jeżeli się nie odwróci może ona doprowadzić do niewydolności społecznej, tj. znacznej przewagi osób starych, wymagających wsparcia - w stosunku do niewielkiej liczby osób w wieku produkcyjnych, mogących ją udzielić.

3. ZAPLECZE GOSPODARCZO - INSTYTUCJONALNE W GMINIE ŻOŁYNIA.

Zaplecze gospodarcze najłatwiej jest zdiagnozować za pomocą liczby podmiotów gospodarczych oraz ich charakteru. Dlatego poniżej przytoczone zostaną dane na ich temat. Gmina Żołyńia ma charakter rolniczy. Istniejące zakłady to: Gminna Spółdzielnia „SCH”, Spółdzielnia Kółek Rolniczych, Wytwórnia Mas Bitumicznych, Firma „BOGFRAN”, Firma „ENERTEK”. W gminie występuje również kilka mniejszych firm i przedsiębiorstw.

Tabela - 7

Podmioty gospodarcze w gminie Żółnia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Sektor prywatny</i>	<i>Sektor publiczny</i>	<i>Ogółem</i>
2004	264	15	279
2005	255	15	270
2006	279	15	294
2007	297	15	312

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne.

Liczba podmiotów gospodarczych z sektora prywatnego w Gminie Żółnia systematycznie rośnie, natomiast w sektorze publicznym jest ona stała. Wzrost liczby podmiotów w sektorze prywatnym świadczy o rozwoju gospodarczym i wzroście potencjału kapitałowego, co między innymi generuje nowe miejsca pracy.

Przez zaplecze instytucjonalne rozumie się wszelkiego rodzaju miejsca i podmioty użyteczności publicznej w tym: szkoły, placówki pomocowe oraz inne instytucje i podmioty działające na rzecz społeczności lokalnej. Instytucje te można podzielić na gminne i prywatne.

Podstawowe instytucje gminne to (źródło-www.inter.media.pl/nt-bin/zołynia/):

- Urząd Gminy w Żołyńni,
- Szkoła Podstawowa Nr 1,
- Szkoła Podstawowa nr 2,
- Szkoła Podstawowa w Brzóznie Stadnickiej,
- Szkoła Podstawowa w Zmysłówce,
- Szkoła Podstawowa w Smolarzynie,
- Przedszkola w Żołyńni,
- Zespół Szkół w Żołyńni,
- Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Żołyńni,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyńni
- Gminny Ośrodek Kultury w Żołyńni,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Żołyńni,
- Zakład Komunalny Sp. z o.o w Żołyńni.

Na terenie gminy funkcjonuje Zakład Pielęgnacyjny-Opiekuńczy prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Chorych i Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy im. Matki Teresy z Kalkuty. Placówka to daje wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji ze względu na zły stan zdrowia i niepełnosprawność.

W Gminie Żołynia działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wspiera osoby i rodziny uzależnieniem alkoholowym.

W Gminie jest również Komisariat Policji, w którym pracuje trzech Policjantów.

Do instytucji prywatnych można zaliczyć: apteki, sklepy, firmy i przedsiębiorstwa, które mogą stanowić istotnych partnerów dla gminy w działaniach zmierzających do poprawy życia mieszkańców.

Całe spektrum instytucji może dobrze współdziałać w ramach realizacji strategii i tworzyć swoiste zaplecze instytucjonalne dające podstawy niezbędne do tworzenia nowych form działalności i rozwoju.

ROZDZIAŁ II.

DIAGNOZA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŻOŁYNIA.

1. ZARYS KONCEPCJI BADAWCZEJ.

Diagnoza dominujących problemów społecznych w Gminie Żołyńia będzie opierała się na kilku źródłach danych.

- a) Zostaną wykorzystane dostępne dane typu zastanego, czyli wszelkiego rodzaju statystyki istniejące w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej np. sprawozdania MPiPS z lat 2004 do 2008 (I-VI miesiąc 2008), które określą zakres udzielanej pomocy, jej rodzaj oraz formę. Informacje zawarte w tych sprawozdaniach zostaną przedstawione w postaci zbiorczej oraz pozwolą na zdiagnozowanie najczęstszych problemów społecznych w gminie.
- b) Zostały zebrane informacje (listopad 2008 rok) od pracowników socjalnych, dotyczące rejonów opiekuńczych, w tym najczęstszych powodów przyznawania pomocy oraz proponowanych działań do podjęcia nakierowanych na poprawę sytuacji w danym rejonie opiekuńczym.
- c) Do diagnozy konkretnych problemów społecznych zostaną użyte inne ogólnokrajowe i regionalne dane statystyczne, które pozwolą na zobrazowanie ogólnych trendów społecznych oraz ich wykorzystania w planowaniu strategii, czyli działań i zamierzeń do zrealizowania na przyszłość.
- d) Zostanie również przedstawiony potencjał kadrowy GOPS w Żołyńi celem określenia potencjalnych braków i potrzeb.

Dla usystematyzowania niniejszego wywodu zostaje ustalona hierarchia dalszego opisu Rozdziału II. W pierwszej kolejności zaprezentowane zostanie zaplecze kadrowe, następnie analiza sprawozdawcza udzielanych świadczeń socjalnych, później mapa problemów społecznych oraz na końcu analiza dominujących problemów społecznych w Gminie Żołyńia. Po tak zrealizowanej diagnozie będą planowane działania strategiczne oraz misja strategii wraz z analizą SWOT.

2. ZAPLECZE KADROWE GOPS W ŻOŁYŃI.

Zaplecze kadrowe jest niezbędne do sprawnego realizowania zadań pomocy społecznej oraz podejmowania nowych wyzwań stawianych przed organizatorami pomocy społecznej na obszarze gminy. Od jego jakości, liczby oraz posiadanych umiejętności będzie zależało sprawne, efektywne podejmowanie działań i rozwiązywanie pojawiających się trudności. GOPS w Żołyńi dysponuje w obecnej chwili wystarczającym zapleczem kadrowym.

Tabela- 8

Wyszczególnienie	Lata				
	2004	2005	2006	2007	2008
Pracownicy socjalni	2	2	2	2	3*
Opiekunki środowiskowe	3	3	3	3	3''
Kierownik GOPS	1	1	1	1	1
Inspektor do spraw świadczeń rodzinnych	X	X	X	X	1

Zaplecze kadrowe GOPS w Żołyńi w latach 2004-2008.

*dodatkowy pracownik socjalny zatrudniony dzięki wsparciu w ramach projektu systemowego. ''Od września 2008 - dwie.

Źródło- opracowanie własne na podstawie danych GOPS z lat 2004-2008.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyńi uwzględniając ustawowe standardy co do liczby zatrudnionych pracowników socjalnych pracujących w środowisku w latach 2004-2007 nie spełniał ich. W przytoczonych latach na pracownika socjalnego przypadało ponad 3300 mieszkańców. Ustawa o pomocy Społecznej (Dz.U. z 2008, Nr 115, poz. 728), przewiduje jednego pracownika socjalnego na 2000 osób w środowisku wiejskim. W roku 2008 dzięki wsparciu systemowemu, a mianowicie środkom z Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, działaniu 7.1.1 został zatrudniony dodatkowy pracownik socjalny, który realizuje działania na rzecz projektu oraz świadczy pracę w rejonie opiekuńczym nr 3. GOPS zatrudnia również opiekunki środowiskowe, ich liczba jest stała w analizowanych latach.

Od 2008 roku zatrudniony jest inspektor do spraw świadczeń rodzinnych. GOPS kieruje kierownik, natomiast obsługę księgową realizuje Urząd Gminy.

Kadra GOPS do realizacji bieżących zadań wydają się być wystarczająca, jednak do podejmowania działań związanych z integracją społeczną, instrumentami aktywnej integracji będzie wymagała zewnętrznego specjalistycznego wsparcia w postaci: psychologa, socjologa, doradcy zawodowego oraz innych specjalistów. Takie wsparcie możliwe jest do uzyskania na podstawie doraźnych umów i zleceń.

3. ANALIZA SPRAWOZDAWCZA UDZIELANYCH ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH.

Analiza sprawozdawcza udzielanych świadczeń przez GOPS w Żołyńi będzie opierała się wyłącznie na sprawozdaniach MPiPS za lata 2004-2008, przy czym w roku 2008 będzie obejmowała miesiące od stycznia do czerwca. Dla sprawnej analizy sprawozdania MPiPS zostały usystematyzowane i opracowane pod względem: form przyznawanych świadczeń, rzeczywistej liczby osób i rodzin, które otrzymały pomoc oraz powodów przyznania pomocy. Powyższe wyszczególnienia zostaną zaprezentowane w postaci tabelarycznej. Przedstawione dane pozwolą na wstępną diagnozę dominujących problemów w Gminie Żołyńia oraz będą punktem wyjścia do ich analizy z uwzględnieniem trendów wyższego poziomu tzn. ogólnokrajowych oraz światowych.

Tabela - 9

Rodzaje pomocy udzielane przez GOPS w Żołyńni w latach 2004-2008 (I-VI miesiąc 2008), zadania własne, zlecone.

Rodzaj świadczenia	Lata														
	2004			2005			2006			2007			2008 (I-VI miesiąc)		
	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	35	35	85	39	39	80	37	37	69	35	35	57
Zasiłki okresowe	119	118	511	159	152	653	123	119	465	103	101	356	76	75	263
Zasiłki celowe w tym: specjalne zasiłki celowe	140	134	521	208	198	768	151	146	444	142	137	416	66	65	210
	17	16	44	18	18	56	13	13	27	30	30	60	15	15	34
Zasiłek celowy ze względu na zdarzenia losowe	1	1	3	1	1	4	X	X	X	1	1	3	1	1	1
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiolową lub	0	0	0	0	0	0	72	0	0	0	0	0	0	0	0

ekologiczną															
Posiłek w tym dla dzieci	302	153	840	335	167	864	376	210	1030	330	181	878	261	145	712
Usługi opiekuńcze	13	11	15	8	8	8	10	10	11	7	7	7	5	5	5
Pobyt w DPS	0	0	0	1	1	1	3	3	3	4	4	4	4	4	4
Praca socjalna	BRAK DANYCH	60	98	0	0	0	0	0	0	X	50	169	X	128	427

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Tabela -10

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2004 -2008 (I-VI miesiąc 2008)

Wyszczególnienie	Lata														
	2004			2005			2006			2007			2008 (I-VI miesiąc)		
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj i formę)	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	612	346	1364	699	366	1393	556	340	1231	424	264	960
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	35	35	85	111	39	80	37	37	69	35	35	57

Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	593	332	1338	609	352	1360	530	322	1196	398	248	931
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	0	0	0	0	0	0	50	50	169	0	128	427

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Tabela -11

Powody przyznania pomocy w latach 2004-2008 (I-VI miesiąc 2008).

Powód przyznania pomocy	Lata									
	2004		2005		2006		2007		2008 (I-VI miesiąc)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	236	992	253	1035	270	1066	265	998	210	835
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	1	3	2	4	1	3	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	65	5	20	1	6	0	0	0	0
Bezrobocie	211	922	205	867	215	870	191	737	143	536
Niepełnosprawność	75	280	74	250	67	216	70	213	63	181
Długotrwała lub ciężka choroba	84	301	39	125	35	97	48	110	32	83
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	79	455	43	219	58	264	40	177	29	132
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	9	15	7	16	2	2	2	2	1	1

Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	7	0	0	1	1	3	8	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	1	3	1	1	1	1	6	19	1	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Najczęściej udzielanym świadczeniem w latach 2004-2008 był posiłek w tym dla dzieci. Pomocą tą objętych było – uśredniając wszystkie analizowane lata - średnio 171 rodzin, przy czym w 2006 roku było to aż 210 rodzin.

Następną formą wsparcia ze względu na liczbę udzielanych świadczeń jest zasiłek celowy w tym specjalny celowy. Corocznie tą formę wsparcia było objętych średnio 136 rodzin. W 2005 roku tego rodzaju pomoc otrzymało 198 rodzin.

Kolejną formą pomocy jest zasiłek okresowy. W analizowanych latach otrzymywało go corocznie, uśredniając - 85 rodzin. Największą liczbę zasiłków okresowych przyznano natomiast w 2005 roku, było to 159 decyzji.

Kolejną formą wsparcia jest zasiłek stały. W analizowanych latach począwszy do 2005 roku średnio otrzymywało go 37 rodzin. Największą liczbę zasiłków stałych przyznano w 2006 roku.

Usługami opiekuńczymi było objętych średnio 9 rodzin.

GOPS w Żołyńni udzielał również wsparcia w postaci: zasiłku celowego ze względu na zdarzenie losowe: zasiłek celowy na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (2006 rok):

Gmina ponosi również koszty pobytu w domu pomocy społecznej (obecnie dla 5 osób).

Ważnym instrumentem Ośrodka Pomocy Społecznej jest praca socjalna świadczona na rzecz klientów. Praca ta ma różny charakter i może polegać na; pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, interwencji, rozmowy motywacyjnej, pomocy w znalezieniu pracy, podniesieniu kwalifikacji zawodowych, uczenia gospodarowania budżetem domowym. W 2008 roku objętych nią jest 128 rodzin.

Tabela nr 10 zawiera informacje dotyczące rzeczywistej liczby rodzi i osób objętych pomocą społeczną. W 2004 roku występują w tym zakresie braki danych. W 2005 roku objęto wsparciem 346 rodzin, w 2006 - 366, a w 2007 - 340 rodzin. Za 6 miesięcy 2008 roku pomocą objęto 264 rodziny.

Liczba osób w rodzinach, którym udzielno wsparcia była największa w 2006 roku i wynosiła 1393 osoby. Posługując się tymi liczbami można wyliczyć współczynnik osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców Gminy Żołyńnia. W analizie tej pominięty zostanie rok 2008, ponieważ dane obejmują pierwsze półrocze tego roku i związku z tym zaniżyłyby rzeczywistą wartość współczynnika.

Tabela -12

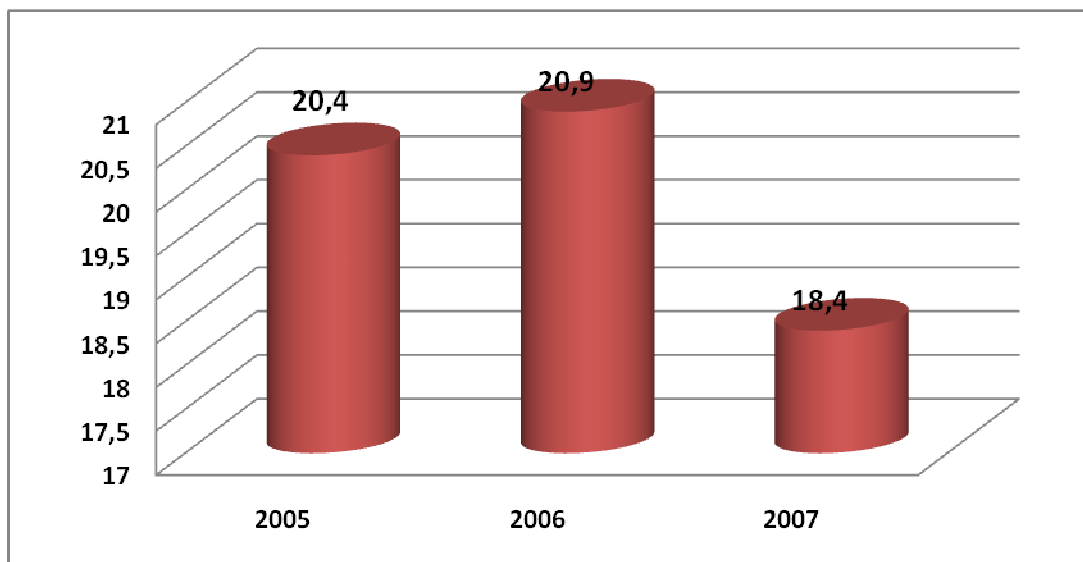
Współczynnik osób korzystających z pomocy GOPS w stosunku do ogólnej liczby ludności Gminy Żółnia w latach 2005-2007.

Rok	Liczba ludności 1	Liczba osób korzystająca z pomocy GOPS 2	Współczynnik w % 3 (2/1)
2005	6681	1364	20,4
2006	6653	1393	20,9
2007	6673	1231	18,4

Źródło: opracowanie własne.

Wykres -1

Współczynnik osób korzystających w pomocy GOPS w latach 2005-2007.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Liczba osób (rozumiana jako liczba osób w rodzinach) korzystających z pomocy GOPS w Żołyńni w stosunku do liczby ludności gminy jest wysoka i waha się od 20,9 % do 18,4 %. Tym samym wsparciem GOPS jest objęta znaczna liczba mieszkańców gminy. Jednak należy stwierdzić, że istnieje tendencja spadkowa w tym zakresie. Uwzględniając jednak nadsięgający kryzys gospodarczy oraz negatywne nastroje inwestycyjne należy się spodziewać wzrostu liczby osób korzystających z pomocy

społecznej.

Tabela nr 11 zawiera informacje dotyczące powodów przyznania pomocy w latach 2004-2008. Dane tę będą stanowiły podstawę do wyłonienia głównych problemów występujących w Gminie Żołyń, które zostaną poddane dalszej szczegółowej analizie.

Podstawowym i głównym powodem przyznawania pomocy jest ubóstwo. Z tego tytułu corocznie otrzymuje pomoc średnio 260 rodzin.

Następnym powodem udzielania wsparcia jest bezrobocie. Z tytułu bezrobocia pomoc otrzymuje średnio 210 rodzin. W 2006 roku z powodu bezrobocia pomoc tą otrzymało 215 osób. Następnym powodem przyznawania świadczeń pomocy społecznej jest niepełnosprawność i długotrwała i ciężka choroba, z lekką tendencją spadkową.

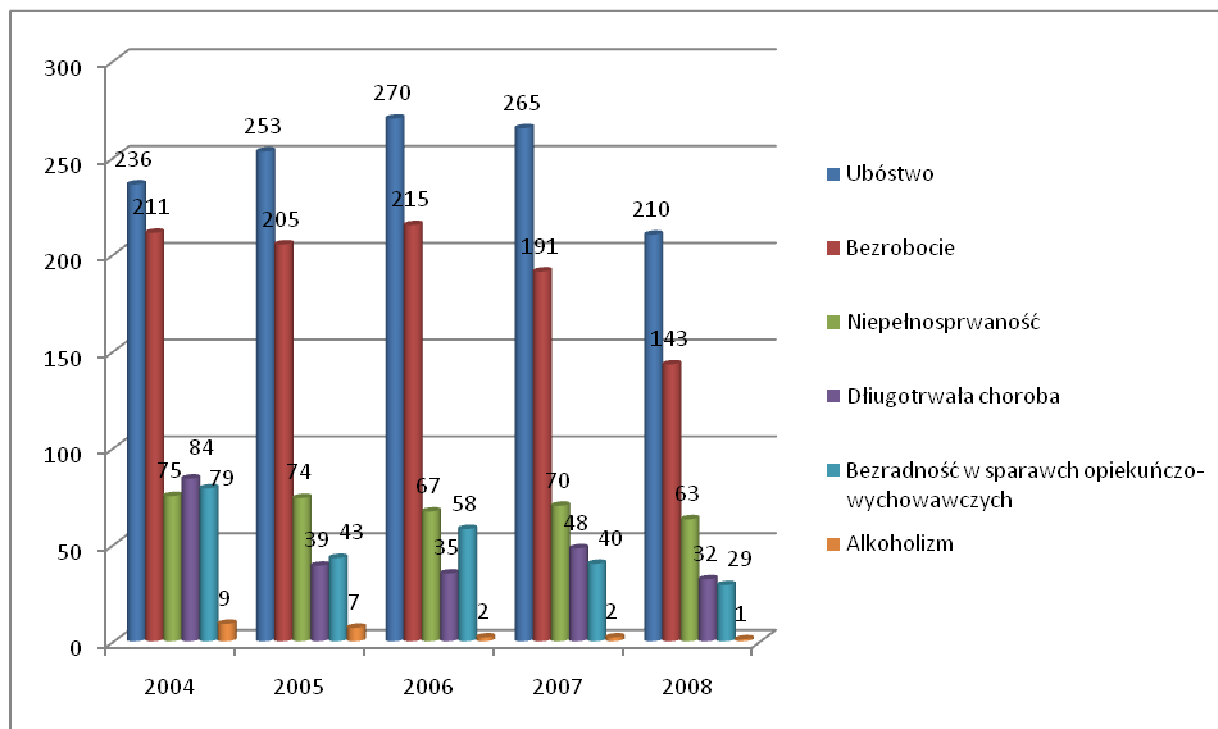
Przyznawania pomocy z tytułu jest bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych wykazuje także znaczną tendencją spadkową na przełomie analizowanych lat.

Z powodu alkoholizmu pomoc otrzymuje coraz mniejsza liczba klientów co może świadczyć o bardziej restrykcyjnym podejściu do tego problemu.

Pozostałe powody przyznawania pomocy mają charakter jednostkowy i nie mają wymiaru znaczącego, ich skala nie wymaga planowania strategicznego.

Wykres -2

Główne powody przyznawania pomocy przez GOPS w Żołyń w latach 2004-2008 (I-VI miesiąc 2008 roku)-liczba rodzin.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Powyżej zaprezentowane powody przyznania pomocy staną się punktem wyjścia do dalszej analizy podstawowych problemów społecznych występujących w Gminie Żołyńia.

4. MAPA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŻOŁYNIA.

Mapa problemów społecznych to nic innego jak ich zlokalizowanie w obrębie danej przestrzeni terytorialnej - w tym wypadku w obrębie Gminy Żołyńia. Zostanie ona sporządzona na podstawie informacji dostarczonych od pracowników socjalnych GOPS w 2008 roku i będzie uzupełnieniem danych sprawozdawczych.

Tabela 13

Mapa problemów społecznych w Gminie Żołyńia w 2008 roku

REJONY OPIEKUŃCZE Mapa problemów społecznych w Gminie Żołyńia w 2008 roku.			
GOPS ŻOŁYNIA W 2008 ROKU			
CHARAKTERYSTYKI REJONÓW	NR 1	NR 2	NR 3
	Sołectwo Kopanie, Żołyńia ul: -Białobrzaska.	Sołectwo Stadnicka, Żołyńia ul: -Smolarska, -Kmiecie. -Bikówka, -Zakęcie.	Brzóza Sołectwo Smolarzyny, Żołyńia ul: -Górska, -Mickiewicza, -Raki, -Rynek. Jagielnie.
	Liczba mieszkańców- 2.229	Liczba mieszkańców- 2.274	Liczba mieszkańców- 2.274
NAJCZĘSTSZE POWODY PRZYZNANIA POMOCY	Bezrobocie, niepełnosprawność	Bezrobocie, niepełnosprawność	Bezrobocie, niepełnosprawność
DOMINUJĄCA FORMA ZABUDOWY	Domy jednorodzinne	Domy jednorodzinne	Domy jednorodzinne
PROPONOWANE DZIAŁANIA PRACOWNIKA SOCJALNEGO SKIEROWANE NA POPRAWĘ SYTUACJI W REJONIE OPIEKUŃCZYM	Praca socjalna	Praca socjalna	Praca socjalna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wypowiedzi pracowników socjalnych GOPS Żołyńia z listopada 2008 roku.

Dane zawarte w tabeli potwierdzają informacje płynące ze sprawozdań MPiPS. Jednym z głównych powodów udzielania pomocy jest bezrobocie i niepełnosprawność, w sprawozdaniach na dominującym miejscu było ubóstwa, a bezrobocie znajdowało się na drugiej pozycji.

W Gminie Żółnia dominują domy jednorodzinne, co potwierdza bardziej tradycyjną strukturę rodzinną. Pracownicy socjalni widzą szansę w rozwiązywaniu dominujących problemów społecznych poprzez aktywną pracę socjalną, która ma się stać filarem innych działań integracyjno-aktywizujących klientów pomocy społecznej. Uwzględniając powyższe analizy należy stwierdzić, że to właśnie brak pracy, a w jego konsekwencji ubóstwo (rozumiane jako brak lub niedostatek środków na utrzymanie) wpływa negatywnie na strukturę społeczną klientów GOPS i powoduje utrwalanie się schematu bierności i bezczynności społeczno-ekonomicznej.

Przedstawione problemy zostaną poddane analizie z uwzględnieniem trendów ogólnokrajowych i światowych celem lepszego ich poznania i zaplanowania działań na przyszłość.

5. ANALIZA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŻOŁYNIA.

Analiza głównych problemów społecznych występujących w Gminie Żółnia zostanie rozpoczęta od problemu bezrobocia, następnie analizie zostaną poddane: ubóstwo, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawcza, niepełnosprawności i długotrwała choroba. Opis niniejszych problemów nie wyczerpuje wszystkich trudności trapiących mieszkańców gminy, zawiera jedynie diagnozę tych najbardziej dominujących. Dokładniejsze rozpoznanie się powyższych problemów pozwoli na lepsze zaplanowanie celów strategicznych i działań do podjęcia.

5.1 BEZROBOCIE.

Bezrobocie jest jednym z najdotkliwszych problemów społecznych, który ma wielorakie oddziaływanie.

- a) Wpływa negatywnie na strukturę rodziną, zaburza funkcje rodziny oraz doprowadza do negatywnych relacji wewnątrzrodzinnych.
- b) Bezrobocie prowadzi do zaburzeń jednostkowych w sferze psychicznej, jest przyczyną depresji, załamania nerwowych.
- c) Ma swój oddźwięk w sferze ekonomicznej, osoby bezrobotne wymagają złożonego systemu wsparcia oraz pomocy czysto finansowej, nie generują ponadto wpływu do budżetu państwa, co z kolei przekłada się na zamożność państwa.

d) Osoby bezrobotne wchodzą w określone role społeczne, które są same w sobie wykluczające.

Bezrobocie jest więc problemem złożonym, a problemy złożone należy rozpatrywać z szerokiej perspektywy, do jego rozwiązania należy stosować różnorakie instrumenty. Analizując dane dotyczące wskaźników bezrobocia można stwierdzić, że bezrobocie na przełomie czterech lat systematycznie maleje.

Tabela 14

Liczba osób bezrobotnych w Polsce, Powiecie Łańcuckim i Gminie Żołyńia w latach 2004-2007.

Wyszczególnienie	Lata			
	2004	2005	2006	2007
Polska	2 999 601	2 773 000	2 309 410	1 746 573
Powiat łańcucki	6518	6129	5324	4645
Gmina Żołyńia w tym	778	692	572	505
Mężczyźni	403	351	261	252
Kobiety	375	341	311	253

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr.-opracownie własne.

Liczba osób bezrobotnych systematycznie maleje zarówno w skali kraju jako całości jak i dla powiatu łańcuckiego i Gminy Żołyńia. Spadek bezrobocia nie jest jednak wprost proporcjonalny z liczbą osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Obserwuje się mniejszą liczbę świadczeń przyznawanych z tego powodu ale nie jest ona aż tak znaczny jak spadek wskaźników bezrobocia. Może to świadczyć, że klienci pomocy społecznej są mało podatni na zmianę tendencji na rynku pracy i tym samym potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia, które musi być dostosowane do indywidualnych potrzeb. Przede wszystkim związany jest z tym o element motywacyjny i indywidualnej pracy socjalnej z klientami GOPS.

Osoby pracujące w zakładach pracy na terenie Gminy Żołyńia stanowią niewielki odsetek jej mieszkańców (pracujących w głównym miejscu zamieszkania-GUS). W roku 2004 pracowało zaledwie 391 osób w tym 216 kobiet. W 2005 roku liczba pracujących wzrosła do 539 osób z przewagą mężczyzn. 2006 rok to kolejny wzrost liczby osób pracujących do 616 osób, w 2007 nastąpił niewielki spadek do liczby 605 osób. Przyjmując te dane można stwierdzić, że współczynnik osób pracujących w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców w 2007 roku wynosił około 10% - statystyki te jednak nie obejmują wszystkich osób pracujących np.: dorabiających.

5.2 UBÓSTWO.

Ubóstwo jest bardzo istotnym problemem występującym nie tylko w Gminie Żołyńa ale również w skali całej Polski jak i świata. Problem ludzi w niedostatku istniał od zawsze, był jednak inaczej definiowany, opisywany i postrzegany.

We współczesnym świecie ubóstwo można określić jako pozostawanie w sferze niedostatków różnego rodzaju np. finansowych, mieszkaniowych. Ubóstwo to może mieć różną postać i dynamikę, od chronicznego ubóstwa po przejściowe problemy materialne. Skalę ubóstwa w Polsce określa się na podstawie kilku kryteriów.

a) Jest ono mierzone w sposób relatywny, który mówi o tym ile osób żyje poniżej poziomu 50% średnich wydatków gospodarstwa domowego.

b) Możemy mówić o subiektywnym odczuwaniu ubóstwa - czy dane osoby, rodziny uważają się na ubogie. Oczywiście jest, że skala tak rozumianego ubóstwa jest największa.

c) Ubóstwo można mierzyć w miarę obiektywnie, czyli za pomocą miar ustawowych tj. ustawy o pomocy społecznej. W obecnej chwili można określić to ubóstwo za pomocą kwot progowych: 351,00 zł na osobę w rodzinie, bądź 477,00 na osobę samotnie gospodarującą.

Mówiąc o ubóstwie stosuje się jeszcze dwa pojęcia: minimum egzystencji oraz minimum socjalne. Minimum egzystencji określa prób przetrwania biologicznego człowieka np. jedzenie, ubranie, miejsce zamieszkania. Minimum socjalne obrazuje stan zapewnienia przetrwania biologicznego oraz pozwala na minimalną konsumpcję dóbr kulturowych np. korzystanie z komunikacji miejskiej, od czasu do czasu wizytę w kinie itd. Ubóstwo skrajne w Polsce jest na wysokim poziomie - porównując inne kraje Unii Europejskiej. W roku 1994 w ubóstwie żyło ponad 2,5 mln osób, w 1996 było to 1,6 mln a w roku 2005 nastąpił wzrost do 4,6 mln osób. W latach 2005-2007 ubóstwo skrajne zmniejszyło się w Polsce do 2,5 mln osób.(źródło; gazeta samorządu i administracji nr 24 str 25 Jaworska I.).

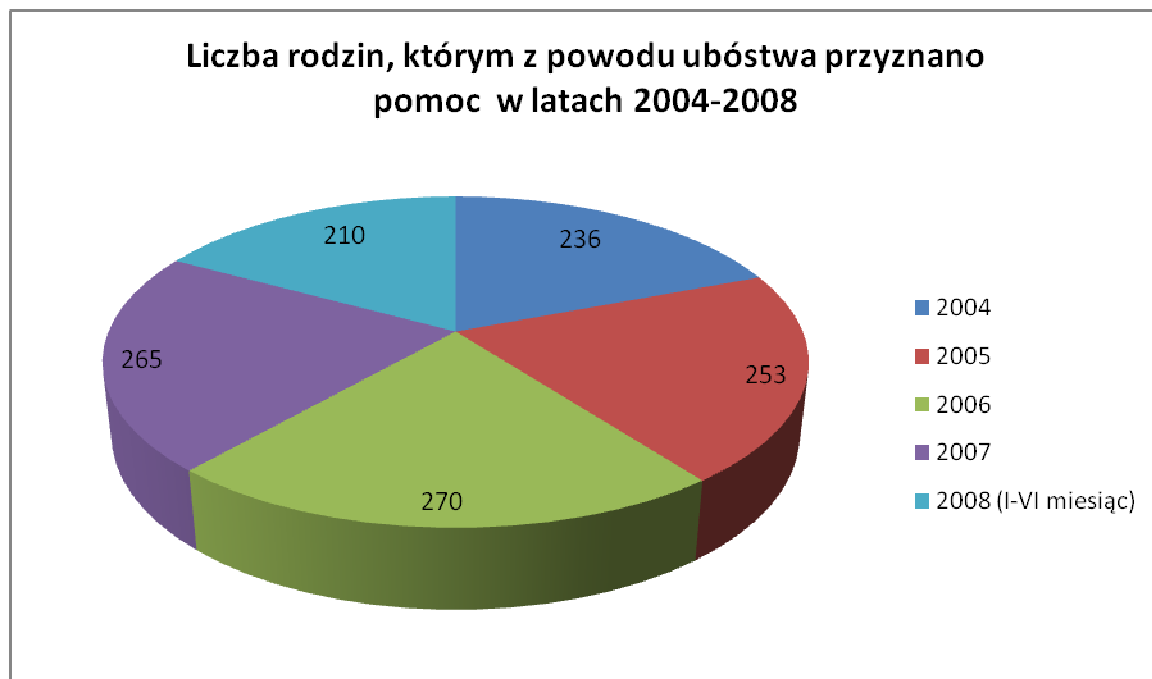
Ubóstwo w nierozzerwalny sposób wiąże się z bezrobociem - to właśnie brak pracy doprowadza do pozostawania w skrajnym ubóstwie. Niedostatek środków finansowych powoduje z kolei następstwa wykluczające z konsumpcyjnego społeczeństwa.

Ubóstwo i bezrobocie uzupełniają się nawzajem. Powodowane natomiast mogą być przez różnorakie problemy: alkoholizm, brak wykształcenia czy problemy rodzinne. Często trudno określić, który jest z nich pierwotny, a który wtórny.

Ubóstwo jest znaczącym problemem społecznym, zarówno w skali mikro- jak i makro-, rozwiązanie jego należy na pewno zapoczątkować w skali marko- a podejmować jednostkowe działania w społeczności lokalnej.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej określa w art. 67, że każdy obywatel pozostający w niedostatku nie z własnej woli ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formę określa ustawa.

W Gminie Żołyńa skalę zjawiska można określić za pomocą wskaźnika obiektywnego, czyli poprzez liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Wykres-3

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPIPS z lat 2004-2008.

Znaczny odsetek klientów GOPS, otrzymuje pomoc z powodu ubóstwa, uwzględniając liczbę osób w tych rodzinach należy stwierdzić, że wysoki odsetek mieszkańców gminy żyje w ubóstwie obiektywnym (ponad 1000 osób - jest to wskaźnik powyżej średniej krajowej). Determinuje to kompleksowe podejście do tego problemu, a w powiązaniu z problemem bezrobocia, zaplanowanie systemowego wsparcia dla rodzin pozostających w ubóstwie.

5.3 ALKOHOLIZM.

Alkoholizm jest problemem, który potrafi zaburzyć funkcjonowanie rodziny, doprowadzić do jej rozpadu oraz często powodować powstawanie przemocy rodzinie. Zazwyczaj jego diagnoza opiera się wyłącznie na obiektywnych danych, czyli liczbie interwencji Policji, zatrzymań w izbie wytrzeźwień, ilości osób kierowanych na leczenie odwykowe, liczbie osób podejmujących terapię.

W skali kraju problem alkoholizmu ma znaczące rozmiary, ale jak do tej pory nie doczekał się systemowego podejścia, stosuje się raczej doraźne sposoby jego niwelowania.

W Gminie Żołynia alkoholizm można zdiagnozować na kilka sposobów:

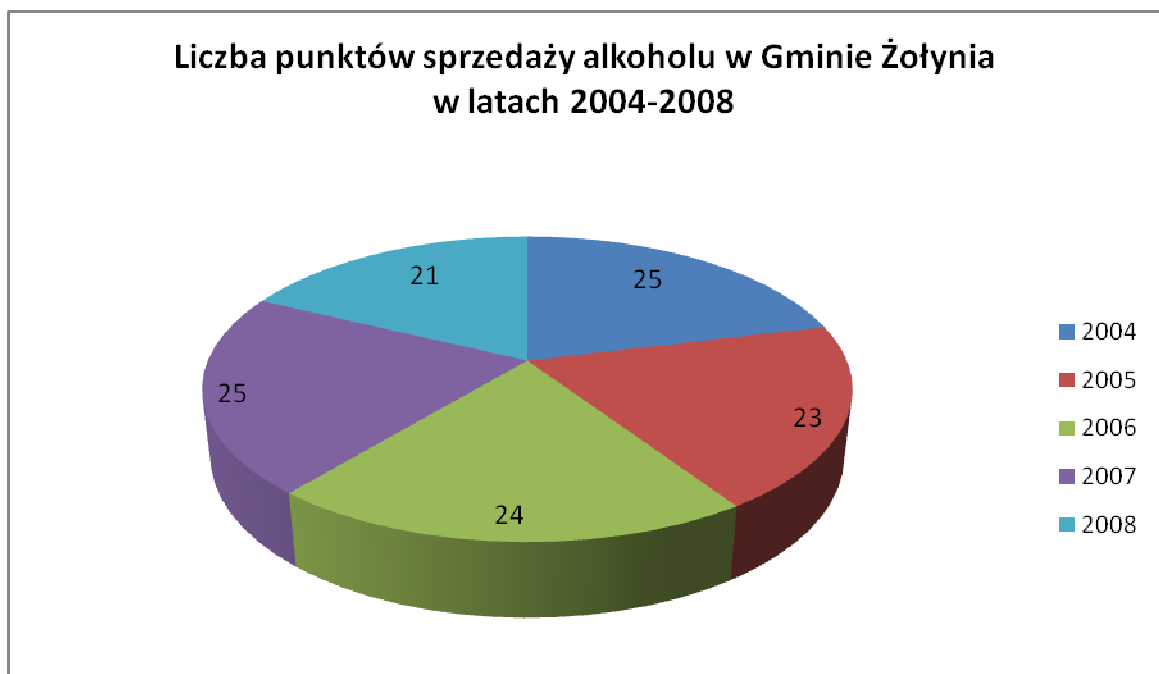
a) Za pomocą liczby rodzin, którym z powodu alkoholizmu przyznano pomoc. W 2004 roku

było to 9 rodzin, w 2005 7 rodzi, natomiast w roku 2008 liczba to zmalała do 1 rodziny. Można więc stwierdzić, że coraz mniejszej liczbie osób z powodu alkoholizmu przyznano pomoc - może wynikać z aktywniejszej pracy socjalnej i bardziej rygorystycznego podejścia pracowników socjalnych GOPS do osób uzależnionych, warunkujących udzielenie pomocy podjęciem leczenia odwykowego.

b) Alkoholizm można zmierzyć liczbą wniosków kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 2008 roku liczba to wynosiła 39, czyli była znacznie większa od liczby osób, którym przyznano z tego powodu pomoc. Natomiast liczba osób, które podjęła leczenie odwykowe wynosi zaledwie cztery. Liczbę rodzin, w której występuje problem alkoholowy w Gminie Żołynia szacuje się na około 35.

Ważnym elementem powstawaniu problemu alkoholizmu jest jego dostępność, którą można określić za pomocą liczby punktów sprzedaży alkoholu.

Wykres - 4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Żołynia

Liczba punktów sprzedaż alkoholu w Gminie Żołynia jest w miarę stała i waha się od 21 do 25 z tendencją spadkową. Jeden punkt sprzedaży alkoholu przypada na 317 mieszkańców.

Problem alkoholizmu w Gminie Żołynia nie jest wiodący, ale należy go uwzględnić ze względu na jego wagę, w planowaniu działań nastawionych na poprawę funkcjonowania klientów GOPS.

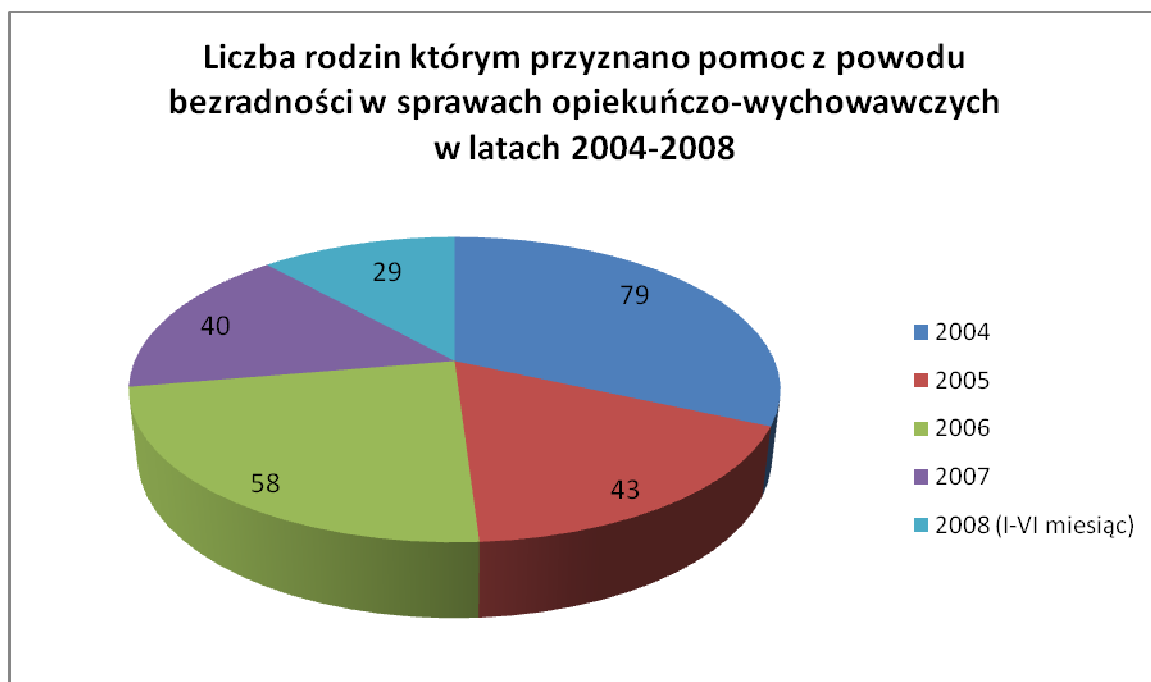
5.4 BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest problem trudnym do diagnozy, często ukrytym w zaciszu domu rodzinnego i bagatelizowanym. Jednak uwzględniając, kogo on dotyczy (głównie dzieci), należy uznać go za problem znaczący.

Młode pokolenie wychowywane w niedostatku, czy zaniedbywane przez rodziców, nabawia się deficytów wychowawczych i kulturowych. Pozyskuje niewielki zasób kapitału kulturowego i jest wykluczane z grup rówieśniczych, od których odstaje pod względem zamożności czy posiadania. Stąd już blisko do popadania w konflikt z prawem, izolowania się, a w konsekwencji do wyłączenia z życia społecznego. Aby przeciwdziałać tym negatywnym zjawiskom instytucje do tego powołane muszą podejmować kompleksowe działania.

Skala tego zjawiska jest ono trudna do oszacowania ale problem jest poważny i wymaga kompleksowego potraktowania.

Wykres - 5

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Systematycznie maleje liczba rodzin, którym przyznawana jest pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, lecz on nadal istnieje - jego skala się zmniejszyła lub w mniejszym stopniu stał się mniej widoczny dla oficjalnych statystyk. Należy jednak dołożyć większych starań aby problem ten zniwelować jeszcze w większym stopniu.

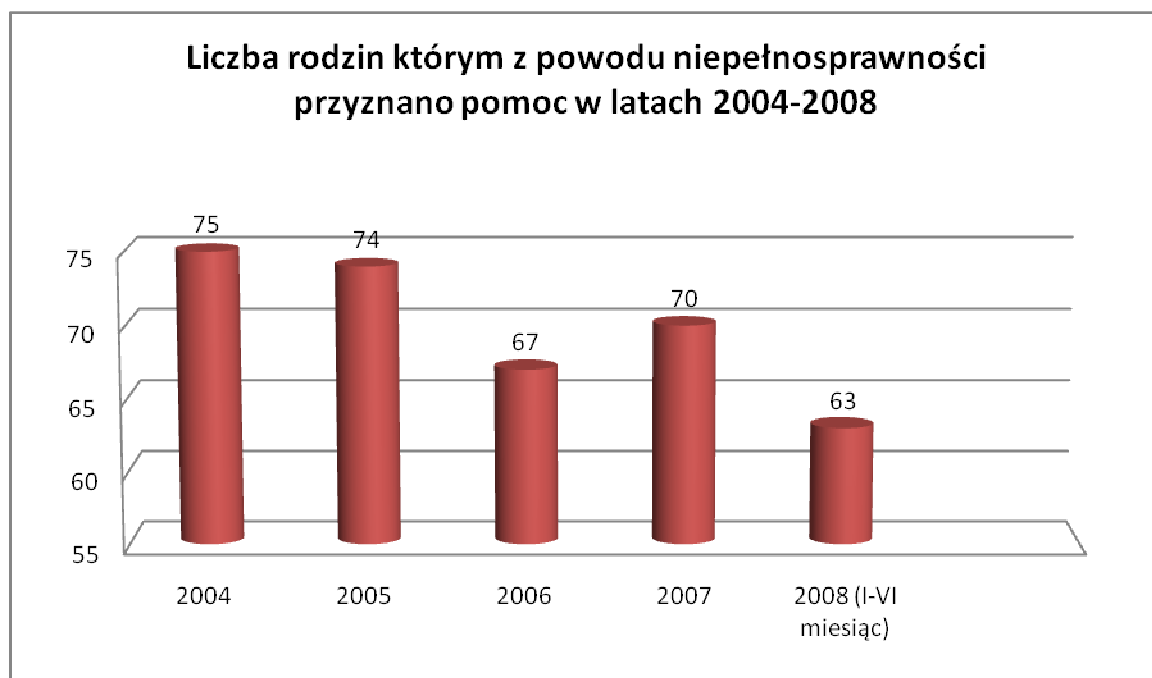
5.5 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba są traktowane łącznie. Długotrwała choroba często prowadzi do niepełnosprawności, utrudnień i ograniczeń w życiu codziennym. Niepełnosprawność może prowadzić do długotrwałej choroby i w jeszcze większym stopniu zaburzyć funkcjonowanie rodziny czy osoby.

Osoby niepełnosprawne w Polsce stanowią znaczny odsetek mieszkańców. Liczbę osób niepełnosprawnych szacuje się w kraju na 5,4 mln osób (GUS-2002). Niepełnosprawność generuje wiele problemów związanych z egzystencją osób nią dotkniętych. Od problemów z poruszaniem się w przestrzeni wiejskiej czy domowej po trudności z uzyskaniem wsparcia od instytucji powołanych do świadczenia pomocy na ich rzecz.

W Gminie Żółynia można oszacować liczbą osób niepełnosprawnych na podstawie liczby osób, która otrzymała wsparcie z tego powodu. Jest to jednak oszacowanie niepełne i należy przyjąć, że liczba osób niepełnosprawnych jest znacznie wyższa w stosunku do niżej przytoczonych danych.

Wykres – 6

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Liczba osób, które otrzymują wsparcie z powodu niepełnosprawności utrzymuje się w analizowanym okresie w podobnej wysokości, z niewielkimi wahaniami. Tym samym można

stwierdzić, że znaczna liczba osób otrzymuje pomoc z powodu niepełnosprawności. Uwzględniając wcześniej przywołanie niedoszacowanie liczby osób niepełnosprawnych, można stwierdzić, że niepełnosprawność dotyczy dużej części mieszkańców gminy.

Niepełnosprawność wiąże się często z długotrwałą chorobą, która również jest znaczącym problemem w Gminie Żółnia, choć analizując dane sprawozdawcze można stwierdzić, że liczba rodzin, którym udziela się pomocy z powodu długotrwałej choroby - maleje. Z długotrwałą chorobą nieuchronnie wiążą się problemy ludzi starych. Duży odsetek osób cierpiących na długotrwałe choroby to osoby w wieku poprodukcyjnym cierpiące na wielorakie, złożone schorzenia, które są często nieuleczalne i wymagają kompleksowego leczenia.

Systematycznie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym i z przedziału wiekowego 0-14 lat i 15-24 lata. Można się więc spodziewać –jeżeli trend się nie odwróci- narastania problemu osób w wieku starych, schorowanych i wymagających wsparcia ze strony gminy.

Analiza dominujących problemów w Gminie Żółnia skłania do następujących wniosków:

- na terenie gminy zarysowują się negatywne tendencje demograficzne: przybywa osób w wieku poprodukcyjnym i ludzi starych oraz ubywa z najniższych przedziałów wiekowych, co w połączeniu z ujemnym saldem migracji może mieć negatywne następstwa dla struktury demograficznej Gminy Żółnia,
- występuje proces starzenie się społeczności Gminy Żółnia,
- do najczęściej występujących problemów społecznych w Gminie Żółnia można zaliczyć: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność i długotrwałą chorobę, problem ludzi starych, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm,
- wyżej przytoczone problemy społeczne nie są jedynymi ale mają największą skalę i rozmiar,
- do dokładniejszego poznania przytoczonych problemów społecznych należałoby przeprowadzić badania empiryczne,
- zniwelowania pojawiających się problemów społecznych będzie możliwe jedynie poprzez kompleksowe i interdyscyplinarne podejście, które wymaga zaangażowania się wszystkich instytucji gminnych i ponadgminnych,
- zaplecze kadrowe GOPS wydaje się wystarczające, należałoby je uzupełnić poprzez okresowe wsparcie specjalistów z innych dziedzin, w miarę pojawiających się potrzeb,
- strategia nie jest zamkniętym katalogiem, lecz punktem wyjścia do podejmowania kompleksowych działań.

Analiza ta natomiast jest wystarczająca do zaplanowania strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej –po analizie SWOT- i do określenia celów strategicznych i działań do realizacji na przyszłość.

ROZDZIAŁ III.**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z WYKORZYSTANIEM ANALIZY SWOT NA LATA 2008-2015.****1. GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŚWIETLE ANALIZY SWOT.**

Analiza SWOT ma pozwolić na określenie mocnych i słabych stron Ośrodka Pomocy oraz zobrazowania szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań środowiskowych, w których działa GOPS w Żołyń. Pozwoli ona na dokonanie bilansu tego, co trzeba poprawić lub usprawnić oraz wskaże na to czego brakuje - pokaże również mocne strony systemu pomocy społecznej w Żołyń. Analiza ta zostanie przedstawiona w postaci tabeli.

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE

Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> - nieskonsolidowany system pomocy społecznej, - niskie stopień pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację niestandardowych systemów wsparcia, - brak wypracowanych wewnątrz-instytucjonalnych standardów, -niskie stopień realizacji aktywnej pracy socjalnej w tym wykorzystania narzędzia kontraktu socjalnego, - brak zewnętrznego wsparcia ze strony specjalistów, - ograniczone środki finansowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - istnieje samorządowy system zarządzania sferą społeczną, - załączki współpracy międzyinstytucjonalnej, - wystarczająca liczba pracowników socjalnych, - elastyczne reagowania na pojawiające się problemy, - dążenie do podnoszenia kwalifikacji pracowników i podnoszenia jakości świadczonych usług społecznych, - pomoc usługowa osobom starszym, - rozpoczęcie pozyskiwania środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej na działania z zakresu pomocy społecznej.

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE

Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczności Gminy Żołyń, oraz ujemne saldo migracji, - wysokie wskaźniki bezrobocia i ubóstwa, - niedobory finansowe w budżecie Gminy, - pojawiające się rozwarstwienie społeczne, - narastający kryzys tradycyjnej rodziny, - uzależnianie się klientów GOPS od świadczeń finansowych, - niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych, - brak jasnego, stabilnego i przewidywalnego prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości społecznej ze względu na umiejętność artykułowania potrzeb, - możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej.

Po analizie SWOT, która nie obejmuje swym zakresem wszystkich obszarów i skupia się przede wszystkim na sferze społecznej zostanie sformułowana misja strategii – brzmi następująco:

MISJA STRATEGII:

Polityka społeczna realizowana przez samorząd lokalny za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej będzie zmierzała do ograniczania sfery biedy i ubóstwa oraz włączania w główny nurt życia społecznego grup i osób zagrożonych wykluczeniem: ekonomicznym, społecznym, kulturowym.

2. STRATEGIA POMOCY RODZINOM DOTKNIĘTYM BEZROBOCIEM i UBÓSTWEM.

Cel strategiczny:

Przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu i ubóstwu wśród klientów GOPS pozostających w najtrudniejszej sytuacji materialno - bytowej.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące działania:

- *wsparcie finansowe osób i rodzin aktywnie poszukujących pracy, które z przyczyn niezależnych nie mogą znaleźć zatrudnienia,*
- *organizowanie okresowego zatrudnienia wspieranego (w miarę możliwości) dla klientów GOPS w najtrudniejszej sytuacji materialnej,*
- *współpraca z PUP mająca na celu wsparcia klientów GOPS w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych , zatrudnieniu czasowym np.; roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne,*
- *w miarę potrzeb i możliwości wsparcie psychologiczne dla osób długotrwanie bezrobotnych,*
- *przeciwdziałanie negatywnym konsekwencjom długotrwałego bezrobocia dla funkcjonowania rodziny poprzez pomoc materialną, finansową, psychologiczną,*
- *intensywna praca socjalna, kontraktowa mająca na celu weryfikowania faktycznej aktywności zawodowej klientów GOPS,*
- *wykorzystanie środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i umiejętności społecznych klientów GOPS,*
- *dożywianie dzieci z rodzin ubogich,*
- *przeciwdziałanie chronicznemu ubóstwu poprzez planową pomoc społeczną.*

3. STRATEGIA POMOCY RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMEM ALKOHOLIZMU.

Cel strategiczny:

Wypracowanie międzyinstytucjonalnych standardów nakierowanych na niwelowanie zjawiska alkoholizmu oraz ochrona dzieci przed konsekwencjami alkoholizmu rodziców.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące działania:

- rozwijanie współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, mającą na celu ustalenie zasad postępowania z osobami z problemem alkoholizmu,
- współdziałanie z Policją nakierowane na diagnozę rodzin i osób z problemem alkoholizmu,
- współpraca ze szkołami,
- współdziałanie z Sądem celem zabezpieczenia dzieci z rodzin z problemem alkoholizmu,
- szybkie reagowanie na sygnały nadużywania alkoholu przez klientów GOPS,
- podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do rodzin i dzieci ze środowisk zagrożonych alkoholizmem,
- intensywna praca socjalna,
- wykorzystywanie środków zewnętrznych na działania profilaktyczne w tym ze środków Unii Europejskiej.

4. STRATEGIA POMOCY RODZINOM W SPRAWACH BEZRADNOŚCI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZEJ

Cel strategiczny:

Wsparcie instytucjonalne rodzin z problemami bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące działania:

- wsparcie specjalistyczne dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi przy współpracy szkół, poradni PP,
- zapewnianie w miarę możliwości czasu wolnego dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych,
- dofinansowanie w miarę możliwości wypoczynku dzieci ,
- informowanie Sądu o zaniedbaniach opiekuńczo-wychowawczych,
- współdziałanie z Policją,
- praca socjalna w rodzinach z problemami opiekuńczo- wychowawczymi w tym kontraktowa,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych na programy edukacyjno szkolne dla rodziców w tym ze środków Unii Europejskiej.

5. STRATEGIA POMOCY RODZINOM DOTKNIĘTYM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I DŁUGOTRWAŁĄ CHOROBA.

Cel strategiczny:

Dążenie do wsparcia osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych poprzez szereg działań mających na celu niwelowanie ich niedogodności życiowych.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące działania:

- pomoc środowiskowa w postaci usług opiekuńczych,
- kształtowanie samodzielności osób niepełnosprawnych,
- motywowanie do podejmowania działań,
- wsparcie finansowe,
- pomoc prawna i doradztwo,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych i opiekunów środowiskowych w zakresie wsparcia osób chorych i niepełnosprawnych,
- współpraca z PCPR,
- współpraca z pielęgniarzkami środowiskowym,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych w tym ze środków Unii Europejskiej.

Realizatorzy strategii to przede wszystkim: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyń, UG oraz wszystkie instytucje gminne. Do współdziałania w zakresie konkretnych działań będą zaangażowane inne instytucje np. PUP, PCPR, PPP, Policja, Sąd, kuratorzy, oraz inni specjaliści zewnętrzni. Rodzaj zaangażowanych instytucji czy osób będzie zależał od skali podejmowanych działań oraz ustawowych kompetencji.

ZAKOŃCZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żołyńia nie obejmuje swym zakresem wszystkich problemów występujących w Gminie - skupiła się na dominujących, na tych najczęściej występujących. W swych założeniach objęła przede wszystkim sferę społeczną.

Diagnostując strukturę demograficzną, opisując podstawowe problemy - planuje cele i działania na przyszłość z uwzględnieniem kierunków rozwoju pomocy społecznej.

W związku z tym wypełnia swoje zadania jako strategia i może staje się użytecznym narzędziem do podejmowania decyzji.

SPIS TABEL:

1. Tabela 1- LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 – str. 5
2. Tabela 2 - LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ - str. 6
3. Tabela 3 - LICZBA ZAWIERANYCH MAŁŻEŃSTW W GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 – str. 6
4. Tabela 4 - MIGRACJE WEWNĘTRZNE W GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 - str. 7
5. Tabela 5 - MIESZKAŃCY ŻOŁYNI ZE WZGLĘDU NA WIEK W LATACH 2004-2007 – str. 7
6. Tabela 6 - UDZIAŁ PROCENTOWY OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W OGÓLE MIESZKAŃCÓW GMINY ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 - str. 8
7. Tabela 7 - PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007- str. 9
8. Tabela 8 - ZAPLECZE KADROWE GOPS W ŻOŁYNI W LATACH 2004-2008- str. 12
9. Tabela 9 - RODZAJE POMOCY UDZIELANE PRZEZ GOPS W ŻOŁYNI W LATACH 2004-2008 (I-VI MIESIĄC 2008), ZADANIA WŁASNE, ZLECONE - str. 14-15
10. Tabela 10 - RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ W LATACH 2004 -2008 (I-VI MIESIĄC 2008) - str. 16-17
11. Tabela 11- POWODY PRZYZNANIA POMOCY W LATACH 2004-2008 (I-VI MIESIĄC 2008) - str. 18-19
12. Tabela 12 - WSPÓŁCZYNNIK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY GOPS W STOSUNKU DO OGÓLNEJ LICZBY LUDNOŚCI GMINY ŻOŁYNIA W LATACH 2005-2007 - str. 21
13. Tabela 13 - MAPA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŻOŁYNIA W 2008 ROKU – str. 23
14. Tabela 14 - LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W POLSCE, POWIECIE ŁAŃCUCKIM I GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007- str. 25

SPIS WYKRESÓW:

1. Wykres 1 - WSPÓŁCZYNNIK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH W POMOCY GOPS W LATACH 2005-2007 - str. 21
2. Wykres 2 - GŁÓWNE POWODY PRYZNANAWANIA POMOCY PRZEZ GOPS W ŻOŁYNI W LATACH 2004-2008 (I-VI MIESIĄC 2008 ROKU)-LICZBA RODZIN - str. 22
3. Wykres 3 - LICZBA RODZIN, KTÓRYM Z POWODU UBÓSTWA PRYZYMNANO POMOC W LATACH 2004-2008 – str. 27
4. Wykres 4 - LICZBA PUNKTÓW SPRZEDAŻY ALKOHOLU W GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2008 - str. 28
5. Wykres 5 - LICZBA RODZIN, KTÓRYM PRYZYMNANO POMOC Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH W LATACH 2004-2008 - str. 29
6. Wykres 6 - LICZBA RODZIN, KTÓRYM Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI PRYZYMNANO POMOC W LATACH 2004-2008 - str. 30